

Anmeldelser

Lennart Bolund: *Rovfuglene i det moderne samfund* (132 pp., mange fotos og tegninger, enkelte tabeller). D.O.C.'s forlag, Skjern 1976.

Dette er en svensk bog, oversat og bearbejdet med henblik på danske forhold af Sigurd Rosendahl. Den er et varmt forsvar for rovfuglene og en gennemgang af de mange trusler, disse fugle er udsat for. Det er ejendommeligt, at det stadig er nødvendigt med kampskrifter for rovfuglene, når man betænker, at den danske zoolog Oluf Winge allerede i 1886 udgav det første. Og man kan godt blive pessimist på rovfuglenes vegne, når man konstaterer, at rovfuglenes situation i dag utvivlsomt er dårligere end i 1886. Men de dominerende trusler er ikke de samme i dag som dengang. Bolund og Rosendahl gennemgår følgende: Gift, biotopforandringer, fritidsaktiviteter, biler, jernbaner, pigtråd, ledninger, vinduer, støj, sakse, jægere, konservatorer, samlere, falkonerer, ægsamlere og redefotografer. På levende måde fortælles der med mange konkrete eksempler, også fra Danmark, om rovfuglenes vanskelige liv. Desuden er der en kort gennemgang af de enkelte ugle- og rovfuglearter, om disses byttevalg og en temmelig detaljeret gennemgang af de svenske Duehøges vinterøkologi. Bogens sidste del er en gennemgang af de beskyttelsesmåder, som vi kan satse mere på i fremtiden.

Det er både en styrke og en svaghed, at Rosendahl i så høj grad har bearbejdet bogen ud fra danske forhold. Bogen er blevet mere relevant for danske læsere, men flere steder (f.eks. s. 100) måtte jeg spørge mig selv: Er det nu Danmark eller Sverige? Er det Bolund eller Rosendahl, der taler? Som regel kan man gætte det (men kan den forudsætningsløse læser også?), og der står meget godt om de danske rovfugles forhold.

Jeg er dog ikke enig med Rosendahl i alt, og kan specielt ikke lide hans vurdering af miljøgiftens betydning for danske rovfugle. Det hedder her (s. 49): »i Danmark ikke har fundet sikre beviser for, at anvendelsen af biocider har sænket antallet af rovfugle« og »I undersøgte æg er der ikke konstateret tilfælde af forgiftning«. Er Rosendahl uvidende om, at det eneste undersøgte danske Vandrefalkekæg indeholdt mere biocid end mange æg fra den stærkt reducerede engelske bestand? At der er meldt om tilbagegang af Spurvehøgen i næsten alle nordvesteuropæiske lande, også i Danmark (se f.eks. Anderson & Hickey, *Oikos* 25: 395-401 (1974)).

Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at biocider har sænket antallet af danske rovfugle, og at beviserne er stærke. At hævde andet indebærer, at Danmark skulle være en lille giftfri oase omgivet af en ørken af lande, der alle klart har erkendt biocidernes katastrofale indvirkning på deres rovfuglebestande, og rimer dårligt med det forhold, at mange af vore rovfugle og deres byttedyr er trækfugle, der henter en del af biociderne uden for Danmarks grænser.

Kunstig opdræt og udsætning omtales i positive vendinger, hvilket er fuldt ud berettiget, da det er en vigtig metode. Men jeg havde gerne set et par advarende ord også. Jeg mener, at det er en udvej, som kun bør vælges, hvor en race eller art er virkelig alvorligt truet, og da bør det kun ske enkelte steder under nøje offentlig og videnskabelig kontrol. Ellers risikerer vi nemt at komme ind i et misk-mask af halvtamme rovfugle, efterkommere af fugle fra ikke-skandinaviske bestande, fugle der måske slet ikke er tilpassede Danmark m.h.t. klima og årsrytme. En slags rovfuglependent til vore parkænder.

Udsætning af visse standfugle, som f.eks. Stor Hornugle, vil nok kunne komme på tale i Danmark, men først når vi har en solid sikkerhed for, at de faktorer, som truer den i andre lande, er under tilstrækkelig kontrol; d.v.s. jægerens accept og tilstrækkeligt lave miljøgiftkoncentrationer i byttedyrene.

Bogen er til tider lidt rodet i dispositionen med unødvendige gentagelser; noget der dog synes at hidrøre fra den svenske original. Nogle af bogens argumenter er også ret løst underbyggede. Men det hænger utvivlsomt sammen med, at bogen først og fremmest er en debatbog: »Hvad er problemerne, og hvad skal vi gøre for at løse dem?« Bolund og Rosendahl er begge stærkt optagne af problematikken, og det giver bogen styrke. Som allerede denne anmeldelse viser, er det en bog, der ikke kan undgå at skabe debat, og vi trænger til denne debat. Derfor køb bogen, læs den og diskutér den.

JD

Palle Uhd Jepsen: *Jordsand, fuglenes ø i Vadehavet* (60 sider, 59 fotos, tegninger og figurer i farve og sort/hvid). — Forlaget Bygd, Esbjerg 1976. Pris kr. 50,-.

Året 1976 var udnævnt til wetlandår — det hørte vi ikke meget til! Dog, på forlaget Bygd i Esbjerg er nu udkommet seks bemærkelsesværdige naturbøger om wetland-områder. Flagskibet blandt disse bøger er storværket »Vadehavet, et dansk-tysk-hollandsk naturområde«, og blandt de øvrige tælles »Tipperne« og »Saltholm« samt »Jordsand, fuglenes ø i Vadehavet«. Jordsand, Danmarks eneste hallig, ligger i den sydligste del af Vadehavet og er midtpunkt i vildtreservatet af samme navn. Forfatteren, Palle Uhd Jepsen, der er leder af vildtreservatkon-

toret, har med denne bog givet et meget smukt billede af noget af Danmarks mest fuglerige og enestående natur. En stor del af bogen behandler øens historie fra landbrugsland med flere bøndergårde til den nuværende lille ubeskyttede klat marsk midt i Vadehavet. Selv krig og drama har øen været indblandet i! Dernæst beskrives fuglene fra de første vaders ankomst om foråret, over Sølvmågernes dominans i yngletiden til efterårets titusinder af vade- og andefugle som benytter øen som højvandsrasteplass. Bogen er illustreret med en enestående samling farvefotografier af øen og fuglemasserne, de fleste taget af forfatteren selv. Teksten er så indlevende og billederne så smukke, at man kommer til at længes efter vadehavsladerne og ønsker, at man var i Vestjylland og ikke på det stinkende Nørrebro, hvor disse linier skrives. Dette får mig til at tænke på, hvordan naturbøger siden min barndom har udviklet sig fra farveladeværker om »mærkelige« og »spændende« dyr i fjerne verdensdele, til de afdæmpede og nærværende beskrivelser af vore umiddelbare omgivelser, vi nu ser. Måtte denne bog bidrage til at få sikret Vadehavet og dermed livsbetingelserne for hundredtusinder af fugle og andre dyr, samt et fristed for os selv.

Hans Meltofte

Erik Biering: Saltholm. Kalkbrud, alminding og fugleø. Gennemillustreret med tegninger og akvareller af Jens Gregersen (stort format, 61 sider). Forlaget Bygd, 1976. Pris kr. 50,00.

Denne naturbeskrivelse af Saltholm kommer på et meget aktuelt tidspunkt, nu da spekulationerne om en storlufthavn igen er dukket op. Bogen er en kærlighedserklæring til øen, der har fået den skæbne at ligge tæt op ad storbyen, som til stadighed er på udkig efter »Lebensraum«.

En stor del af bogen er optaget af fuglene, der jo også er den altdominerende faktor på næsten alle årstider. Teksten er beskrivende og informativ uden at være sentimental. Man får et levende indtryk af årets gang på øen, og det lykkes forfatteren at indflette mange facts om øen og alligevel holde teksten flydende og letlæst. En af de største eksperter på Saltholms fugleliv, Svend Christoffersen, har medvirket som konsulent.

Bogens største plus er dog Jens Gregersens dejlige illustrationer. Der er både akvareller, tegninger og skitser, og når man ser bort fra et par svipsere, hvor det åbenbart er gået lidt for stærkt, er disse billeder en kilde til stor nydelse. Hvornår har man sidst set så levende Ederfugle, Digesmutter m.m.? Jens Gregersen står i dag som en af vore bedste fugle- og naturmalere.

BPN

J. T. R. Sharrock: The Atlas of Breeding Birds in Britain and Ireland (477 sider, over 250 kort og mange vignettegninger). T. & A. D. Poyser, Berkhamsted 1976. Pris 9.00 engelske pund.

Med denne længe ventede bog sættes et usædvanligt smukt punktum for det engelske Atlas-projekt, som var det første af sin art i Europa og samtidig forbillede for alle andre Atlas-projekter. Over 10.000 observatører tog i årene 1968-72 del i dækningen af de ialt 3862 10 x 10 km kvadrater på De britiske Øer. En nærmere gennemgang af principperne i undersøgelsen turde være overflødig, idet det er de samme, vi har arbejdet efter under det danske Atlas-projekt i årene 1971-74. Indtil nu har 3 lande præsenteret de færdige resultater (Storbritannien, Frankrig og Danmark), men flere vil meget snart komme til, eftersom der enten netop er afsluttet eller foregår Atlas-projekter i en halv snes andre europæiske lande.

Dr. Sharrock har været det engelske Atlas-projekts ukuelige og dynamiske leder. Foruden en strålende organisatorisk indsats undervejs, der førte til dækning af samtlige 3862 kvadrater, har Sharrock bearbejdet resultaterne og udmøntet dem i dette imponerende fugleværk. Indtil et nyt Atlas-projekt gennemføres (formodentlig i årene efter 1985) vil det være standardværket om ynglefuglenes udbredelse på De britiske Øer.

I indledningen gøres der rede for organisationen og gennemførelsen af undersøgelsen, der ligesom herhjemme blev en langt større succes, end man fra starten af havde drømt om. Samtlige kvadrater blev som nævnt dækket, og det skønnes endvidere, at der i hvert eneste kvadrat er registreret mindst 75 pct. af de faktisk tilstedeværende ynglefuglearter. Foruden oplysninger gennem den almindelige dækning af kvadraterne har man inkluderet materiale, indsamlet ved forskellige specialundersøgelser, især om vanskeligt registrerbare arter (Vagtel, Slørugle, m.fl.).

Selve gennemgangen af de 208 arter, som er fundet ynglende i Atlas-perioden 1968-72, er bygget op således, at hver art har fået ét helsides udbredelseskort (med smukke røde prikker) og en ledsagende tekst på den modstående side. I teksten gøres der rede for eventuelle ændringer i udbredelse og bestandsstørrelse, ligesom det nuværende udbredelsesmønster søges tolket. I forbindelse med det sidste er det en stor hjælp for læseren, at der er fremstillet i alt 12 kort, der viser forskellige relevante faktorer, såsom udbredelsen af heder, egeskov, moser, flodsystemer samt forskelle i højdeforhold og diverse klimafaktorer. Disse kort kan lægges over udbredelseskortene af de enkelte fuglearter, hvorved der i mange tilfælde umiddelbart fremstår en klar sammenhæng. De 12 overlægskort købes i øvrigt separat, og prisen er 1,50 engelske pund. Der gøres meget ud af bestandsopgørelser af de forskellige arter, og herunder inddrages alle de

erfaringer, der haves på basis af f.eks. småfugleoptællingerne og forskellige specialundersøgelser af de enkelte arter.

Kortene i bogen giver et samlet indtryk af arternes yngleudbredelse i årene 1968-72, men med den dynamik, der ofte præger fugleveden, betyder det dog samtidig, at enkelte af kortene allerede nu er meget uaktuelle. Hedeheg, Vendeheg og Rødrygget Tornskade er således gået voldsomt tilbage i de seneste år, og Atlas-kortene viser derfor slet ikke disse arters nuværende udbredelse. Dette gøres der imidlertid rede for i teksten, som omtaler forholdene op til de allersene år — ja, enkelte litteraturoplysninger fra 1976 er endda nået at komme med. Man når f.eks. på den måde at få Cettisangerens nyeste indvandringshistorie med. For langt det store flertal af arter giver kortene dog et aldeles overskueligt, men samtidig detaljeret, indtryk af deres udbredelse og forekomst i landet. Også danske ornitologer kan selvfølgelig med stort udbytte studere disse kort. Flere arter har lignende udbredelsesmønstre som i Danmark. Det gælder f.eks. en række standfugle, der helt mangler i Irland (Natugle, Sumpmeje, Spætmeje m.fl.), og der er her en parallel til de samme arters manglende forekomst på en række danske øer (herunder Bornholm). Mere påfaldende og overraskende er det nok, at også arter som Rødstjert, Gærdesanger, Broget Fluesnapper, Skovpiber, Gul Vipstjert og Skovspurv, der alle er almindelige over det meste af England, enten mangler eller er yderst fåtallige i Irland. For en fuglekigger ved den jyske vestkyst må det være af interesse at erfare, nøjagtigt hvor de britiske (og dermed nærmeste) ynglepladser er beliggende for arter som Alm. Skråpe, Storkjove og de to stormsvale.

For en del sjældne arter er den nøjagtige beliggenhed af ynglekvadraterne ikke angivet. Prikkerne er enten bevidst flyttet, eller antallet inden for et større område er vist samlet. Det gælder meget naturligt arter som Rørhøg, Duehøg og mange andre, mens det nok er mere overraskende, at ynglekvadraterne for Rørdrum er angivet på rette plads.

Den faste opbygning af bogen med én tekstside og én kortsider pr. art medfører, at man i nogle tilfælde savner lidt flere oplysninger om de virkelig interessante arter, mens der til gengæld for en række almindelige — og udbredelsesmæssigt mindre interessante — arter, synes at være medtaget ret ligegyldige ting for ligesom at fylde siden ud. Under hver art er det angivet, hvor mange kvadrater, den pågældende art er registreret i som henholdsvis mulig, sandsynlig og sikker ynglefugl. Her savnes dog fordelingen af registreringstyper (rede med unger, afledningsadfærd, territoriehævdende fugle, osv.) inden for disse 3 hovedgrupper. Det ville f.eks. være interessant at vide, hvordan de 842 sikre ynglefund af Græshoppesanger (et overraskende højt antal) fordeler sig på registreringstyper.

De sidstnævnte indvendinger rokker naturligvis ikke ved det generelle indtryk af den engelske At-

lasbog. Den er usædvanlig smuk i sin fremstilling, saglig men på ingen måde tør i sproget, og den kan varmt anbefales til alle, som interesserer sig for fuglenes udbredelsesforhold. Prisen er rørende lav, takket være den nuværende lave pundkurs, og man får virkelig noget for pengene. Bogen bør derfor findes på boghylden hos enhver seriøst interesseret ornitolog.

Tommy Dybbro

Laurent Yeatman: Atlas des Oiseaux Nicheurs de France (282 sider, 269 udbredelseskort, 134 vignettegninger). Société Ornithologique de France, Paris 1976. Pris 70 Francs.

Frankrig var et af de første lande, som blev medlem af »Atlas-klubben«. I 1970 gik man igang, inspireret af det succesrige Atlas-projekt i England, og efter en oprindelig plan på 5 år, suppleret med dækning af manglende huller i 1975, foreligger nu den færdige bearbejdelse af de indsamlede oplysninger.

Det har naturligvis været et alvorligt problem at få dækket hele Frankrig, idet tætheden af ornitologer er langt ringere end f.eks. i Danmark og England. Dette blev der kompenseret for ved at vælge større optællingsenheder (rektangler på 20 x 27 km), og det er da også lykkedes ved hjælp af en medarbejderstab på ca. 500 at få dækket næsten samtlige 1.100 rektangler tilfredsstillende. Udbredelseskortene af de 264 arter, som er fundet ynglende i Atlas-perioden, er på grund af de større optællingsenheder noget mindre detaljerede end i Danmark og Storbritannien, men de giver alligevel et fint indtryk af de enkelte arters udbredelse og forekomst. Bogen er derved et nyttigt stykke værktøj, men den er desværre ikke nogen æstetisk nydelse. Prikkerne på kortene er uensartede, og selve layoutet er lidet tilfredsstillende. Kun hver anden art er forsynet med vignettegning, og man savner desuden en litteraturliste.

I teksten om hver art er eventuelle ændringer i udbredelsesstatus kun gennemgået i meget grove træk, og den nuværende udbredelse er stort set kun sammenlignet med den omtale, som N. Mayaud giver i »Inventaire des Oiseaux de France« (1936). Det skyldes, at den faunistiske udforskning af fuglelivet i Frankrig først for alvor er kommet igang i de senere år. Foruden den obligatoriske fordeling af antallet af ynglekvadrater i henholdsvis mulige, sandsynlige og sikre ynglefund, har forfatteren i tilslutning til hvert udbredelseskort angivet et skøn over den samlede ynglebestand af arten i landet (inden for en faktor 10).

Den franske Atlasbog udgør sammen med den engelske og danske de første 3 af en serie bøger, som giver en klar og detaljeret status over de pågældende landes ynglefuglefauna.

Tommy Dybbro

J. T. R. and E. M. Sharrock: *Rare Birds in Britain and Ireland* (336 sider, talrige kort og illustrationer). T. & A. D. Poyser, Berkhamsted, 1976. Pris 6,00 eng. pund.

Denne bog er den naturlige efterfølger for og udvikelse af J. T. R. Sharrocks »Scarce Migrant Birds in Britain and Ireland«.

I sin nye bog, som Tim Sharrock har skrevet sammen med sin kone, behandles ikke færre end 221 arter, såvel store sjældenheder som småsjældenheder, hvoraf nogle er gengangere fra »Scarce Migrant«-bogen. Den nye bog dækker de 15 år 1958-72 inkl. i detaljer, og den opregner også for de sjældneste arter nye rekorder fra 1973-75, ligesom den i summarisk form omtaler fund fra før 1958. Hver art behandles generelt med forekomsthypptighedsdiagrammer for årene 1958-72 — med forår og efterår hver for sig. Desuden med den tidsmæssige hyppighed gennem året for alle 15 år sammenlagt. For hver art er der også kort over Storbritannien-Irland (et forårs- og et efterårskort), hvor antallet af rekorder pr. grevskab (county) er plottet således, at man med et enkelt blik kan få øje på regionale mønstre i forekomsterne. For hver art er der også en i reglen vellignende tegning — jeg synes bare, vores Nattergal ser lidt mærkelig ud, ligesom Lundsangeren står på jorden! Hvem har sidst set en Lundsanger på jorden? Den Sorthovede Sanger flyver også lidt krukke afsted derudad, ligesom Ørkendompappen ser endnu mere enfoldig ud end i virkeligheden, hvor det endda er strengt nok. For hver art er der også en udmærket kortfattet omtale af de vigtigste feltkendetegn. I et sidste afsnit af bogen omtales ændringerne i sjældenhedernes antal — dels inden for de sidste 15 år, dels fra før 1958 til efter 1958. Der søges her kompensert for det forøgede antal observatører igennem årene. Som man skulle forvente, ser nogle af ændringerne ret dramatiske ud, men jeg tror ikke, man skal lægge for megen vægt på de fleste af ændringerne — der er alt for megen usikkerhed involveret i udregningerne.

Det er alt i alt en udmærket bog, der sikkert vil interessere mange danske hit-jægere. Man kunne måske have ønsket sig, at Sharrock havde inkluderet nogle rekorder fra fastlandet i stedet for at betragte og tolke alene på de britiske rekorder. Man skal ikke klage i den retning — så kan jeg bevæge mig uforstyrret ind på det marked.

Rabøl

H. Blokpoel: *Bird Hazards to Aircraft. Problems and Prevention of Bird/Aircraft Collision*. 236 sider. Clarke, Irwin & Company Ltd., and Canadian Wildlife Service, 1976. Pris 5,95 Doll. (uindb.).

Med lufttrafikkens vækst og ikke mindst flyenes øgede hastighed og større jetmotorer er kollisioner mellem fly og fugle overalt i verden blevet et stort flyvesikkerhedsmæssigt og økonomisk problem, hvis løsning man sigter imod inden for talrige nationale og internationale organisationer. Der bekostes meget på forskning og udvikling af præventive foranstaltninger f.eks. i næsten alle lande i Europa, som hvert år må registrere flere tusinde fuglekollisioner og omkostninger på hundreder af millioner kroner. En betydelig del af det materiale, som publiceres fremkommer i mere eller mindre interne rapporter, som udenforstående har vanskeligt ved at få overblik over, endsige erhverve. Det må derfor hilses med glæde, at denne bog er fremkommet, forfattet af H. Blokpoel, som i en længere årrække som biolog har beskæftiget sig med problemet, først i Holland, siden i Canada. Bogen giver en alsidig fremstilling af hele fuglekollisionsproblematikken og rummer flg. hovedkapitler. 1) Fugle og fugletræk. 2) Fuglekollisions-statistikker. 3) Sikring mod fugle af fly og motorer. 4) Ombordværende midler til skræmning af fugle. 5) Forholdsregler på lufthavne. 6) Forholdsregler uden for lufthavnsområdet. 7) Organisationer engageret i arbejdet.

Bogen er velskrevet, overskuelig og letlæst, og den henvender sig både til de, som har interesse i at orientere sig om problemet ud fra et biologisk synspunkt, og især til de mange mennesker, hvis daglige opgave det er at løse problemet rundt omkring på lufthavne m.v. Forfatteren har gjort et stort arbejde for at få alle nyere oplysninger med, især vedr. Europa og Nordamerika, og bogen er langt den bedste introduktion og håndbog om emnet, der hidtil er fremkommet. Den er velillustreret, rummer gode kort og tabeller, samt en fyldig og ganske up to date litteraturliste.

Anders Holm Joensen

Wolfgang Makatsch: *Die Eier der Vögel Europas. Eine Darstellung der Brutbiologie aller in Europa brütenden Vogelarten* (2 bind, 468 + 460 sider, hvoraf 67 + 21 helsides farvetavler med æg i naturlig størrelse, talrige fotografier og udbredelseskort). — Neumann Verlag (Urania Verlag), Leipzig — Radebeul 1974 og 1976. Pris: 96 + 70 Mark (DDR).

Et overskueligt og moderne værk om de europæiske fugles yngleforhold har været savnet i en lang

årrække. Der er kommet adskillige mindre bøger om fuglereder og æg, til dels som ekskursionsbøger, der kan være i en lomme. Makatsch's værk, 2 solide bind i kvartformat, egner sig ikke til at slæbe udendørs og heller ikke til studium i liggende stilling.

Efter forordet og indledning følger en liste over fuglearter i Europa, og derefter behandles de enkelte former i systematisk rækkefølge. Bind 1 starter med lommerne og slutter med alkefuglene; i bind 2 er duefuglene de første, spurvene de sidste. Ved hver art findes et udbredelseskort og ét eller flere udsøgte fotografier, som kun mangler ved ganske få former, der simpelthen aldrig synes at være fotografieret i naturen. Af nulevende danske ornithologer har Arthur Christiansen bidraget med talrige fotografier; Hj. Østergaard Christensen har 2 optagelser af Islandsryle med. Teksterne holder sig til bogens emne. Der er ingen overflødige beskrivelser af, hvordan fuglene ser ud; de oplysninger kan søges i andre håndbøger, hvor de er gentaget til bevidstløshed; men der er kortfattede og fyldestgørende omtaler af yngleområde, også underarters udbredelse, af biotop, rede og æg, med talrige angivelser af mål, totalvægt og skalvægt, af kuld størrelse og tidafstand mellem de enkelte ægs lægning, af antal kuld om året, og endvidere omtales yngletid og rugetid med sidstnævntes start og varighed, samt magernes deltagelse i rugningen og ungerens opfostring. Efter de forskellige artomtaler findes litteraturlister af varierende længde med mange værdifulde henvisninger til arbejder om de pågældende fugle. Her havde ref. helst undværet en titel om Tredækkeren som dansk ynglefugl fra 1929; men den slags småting kan være vanskelige at få frasorteret. På udbredelseskortene findes også et par småfejl vedrørende Danmark, som er til at bære. Tavlerne, der er reproduceret efter optagelser af forf. hustru Ilse Makatsch, fremtræder smukt, med ægbillederne på farvet baggrund. Selvfølgelig kan der rejses kritik mod en og anden figur eller side; men bogen kan bruges, og ornithologer i hele Europa bør være forf. taknemmelige for den. Den synes også at være vel modtaget, idet bd. 1 efter sigende er udsolgt fra forlaget.

Løpp

Georg Rüppell: Fugle — færdigheder, flugt og fart (184 pp. med talrige fotos i sort-hvid og farve og en del tegninger). Lademann Forlagsaktieselskab, København 1976. Pris: 128 kr.

Bogen handler om fuglenes flyvning og er baseret på forfatterens, den tyske zoolog Georg Rüppells, fotos. På næsten hver side i bogen er der fotos, de fleste i sort-hvid, en del også i farve, af flyvende

fugle i mange forskellige stillinger, ligesom artsrepertoiret er vidt, spændende fra Galapagos-arter til Svalbard-arter. Der er mange smukke og imponerende optagelser imellem, men måske ville bogen have vundet i værdi, hvis andre fuglefotografers billeder også var blevet benyttet. Teksten er populærvidenskabelig, og ved at benytte fotografierne og ledsagende diagrammer som forklaring, lykkes det mange steder at forklare flyvemeknikken. Men det er svært stof, og man må undertiden læse det samme stykke flere gange for at forstå, hvordan vingerne bevæges. Betyggende er det, at en flyvekyndig har gennemset bogen, således at analogierne med flyvemaskiner og aerodynamikken må antages at være fagligt korrekte. En ordforklaring gør det muligt at læse bogen uden specielle forudsætninger.

Det er en indholdsrig bog, der kan anbefales såvel ornithologen som den generelt flyveinteresserede.

Hvad jeg savner i bogen er henvisning til anden litteratur om emnet; der findes jo meget. Og jeg synes ikke, at titlen på bogen er heldigt valgt, selvom det er et flot bogstavrim, og hvorfor står der kun titel og »Lademann« på omslagets forside, men ikke forfatterens navn?

JD

Robert S. Ridgely: A Guide to the Birds of Panama (XV + 394 sider, 32 farvetavler, talrige stregtegninger, 2 kort). Princeton University Press, 1976. Pris U.S. Dollars 15.00.

Endnu et af Verdens eksotiske tropeområder har med denne bog fået en omfattende ornithologisk beskrivelse. For en europæer er det næsten ufatteligt, at et lille land som Panama har en fugleliste, der tæller 883 arter, hvoraf ikke færre end 650 er afbildet i farve i denne bog. Det store antal arter skyldes delvist landets beliggenhed, idet området om vinteren gæstes af et stort antal nordamerikanske arter.

Efter kapitler om klima, træk og fredning, følger en brugsanvisning, som næsten er overflødig. Men 90 pct. af teksten er helliget den systematiske gennemgang, som naturligvis må være ret kortfattet. Hovedvægten er lagt på artsbeskrivelser, og for hver art gøres der rede for eventuelle forvekslingsmuligheder. Adskillige af de arter, der ikke har fået en farveillustration, er gengivet med en stregtegning i teksten.

Farvetavlerne ser ud til at være betydeligt over middel, uden at ref. dog på nogen måde vil påberåbe sig ekspertise i neotropiske fugle.

BPN

Malcolm Peaker (ed.): *Avian Physiology. Symposia of the Zoological Society of London* no. 35 (377 pp., mange diagrammer). Academic Press, London 1975. Pris 9,80 pund.

Der er sket store fremskridt i vor viden om fuglenes fysiologi i de seneste år. I denne bog giver nogle af de forskere, der har været aktive i denne udvikling,

oversigtsartikler fra deres egne felter. Der er artikler om respiration, om stofskiftet under flyvning (flyvning i forskellige højder, modvind og medvind, m.m.), om saltkirtlerne (oprindelig opdaget af Harry Madsen hos skarveunger på Vorsø), om »fertile period« (hvor længe efter en parring at befrugtning kan ske), om calciums betydning, om pesticider/æggeskaller og meget mere; ialt 17 artikler.

JD